

Barnberättelse

BUP Stockholm

Innehåll

Barnberättelsen ger tyngd åt barnets röst	4
Vilka kom till BUP?	4
Vad händer på BUP?.....	6
Diagnoser och insatser på BUP	6
Hur går det för våra patienter?	6
Vad tycker patienter och vårdnadshavare om BUP?	7
Patientenkät och patientforum	7
Vad tycker patienter och vårdnadshavare i öppenvården?	7
Vad tycker patienter i heldygnsvården?	8
Hur har BUP arbetat med barnkonventionen under 2020?	9
BISAM och brukarrådet	9
BUP:s patientlöften: "RESPEKT"	9
Barnrättsombud och barnkonsekvensanalys.....	9
Riskronder och riskanalyser.....	10
Citat från patienter och vårdnadshavare	11

För en tid sedan fick jag ett brev skickat till mig från en ung kvinna som precis lämnat BUP som patient och fortsatt sina vårdkontakter inom vuxenpsykiatri.

Hennes reflektioner, tankar och idéer handlar om precis det som den här barnberättelsen handlar om – att ge utrymme för barnens röster och en struktur för hur vi på bästa sätt kan förvalta det som dessa röster förmedlar.

Barnberättelsen är ett sätt för oss inom BUP att berätta om hur detta arbete görs och hur det har gått.

Att fånga upp röster kräver ofta avancerad inspelningsutrustning. Det räcker inte med en mikrofon för att ge den fulla klangen. Mikrofoner behöver placeras på många ställen i rummet. Barnberättelsen är just en sådan "uppriggning" av mikrofoner – patientenkäter, patientforum, barnkonsekvensanalyser, bakgrundsstatistik,

brukarinflytandesamordnares arbete och brukarråd är alla "mikrofoner" för att fånga våra patienters synpunkter.

Detta lyssnande har även resulterat i aktiviteter som strävar mot att BUP ska erbjuda en bättre, mer inlyssnande vård. Exempel på sådana aktiviteter beskrivs också i den här berättelsen i form av arbetet med patientlöften och självvald inläggning. Även arbetet med den nya LPT-lagstiftningen för barn och unga är exempel på detta.

Jag hoppas att barnberättelsen kan ge en ögonblicksbild av hur det här arbetet har gjorts under året och att den tillsammans med andra sätt att beskriva BUP:s verksamhet kan fördjupa perspektivet.

GÖRAN RYDÉN
Verksamhetschef BUP Stockholm

**BUP Stockholm
ska kunna erbjuda en
mer inlyssnande vård.
Aktiviteter som strävar
mot det beskrivs i
den här berättelsen.**

Barnberättelsen ger tyngd åt barnets röst

År 2020 var året då barnets röst fick en större tyngd i samband med att barnkonventionen blev lag. Inom BUP Stockholm skapade vi en sammanhängande struktur – *Barns rättigheter, delaktighet och inflytande* – som fungerar som ett övergripande ramverk för arbetet med barns rättigheter.

Målet är att barnets perspektiv ska komma in i förändrings- och beslutsprocesserna och leda till förbättringar för unga patienter och deras familjer. Den här barnberättelsen är en del i det här arbetet och har som syfte att följa upp BUP:s arbete med *Barns rättigheter, delaktighet och inflytande* samt att beskriva de barn och ungdomar som kommer till BUP och deras upplevelser av vården.

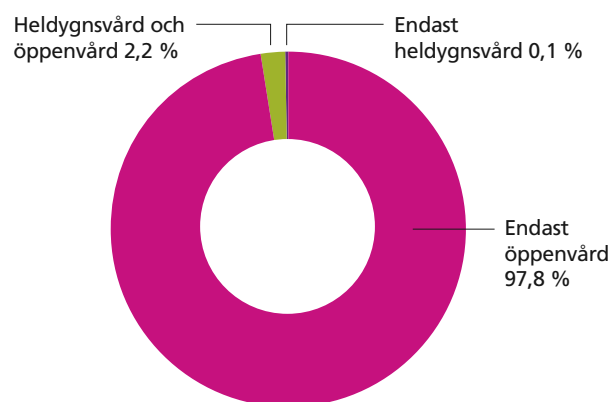
Vilka kom till BUP?

Sammanlagt besökte 20 183 barn och ungdomar i åldern 0–17 år någon av enheterna vid BUP Stockholm under 2020. Majoriteten besökte endast någon enhet inom öppenvården (se figur 1).

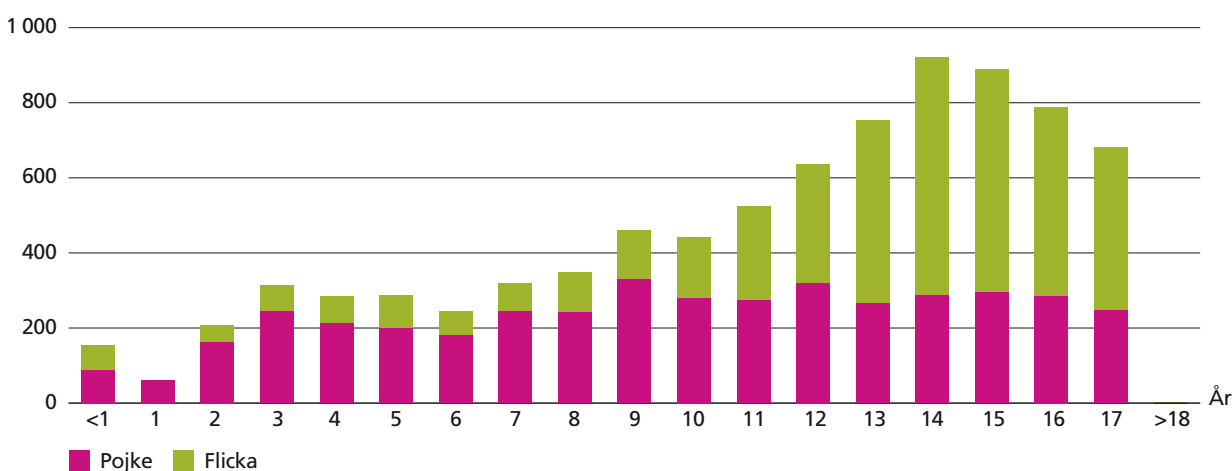
Under 2020 kom 8 805 nya patienter till BUP Stockholm och ungefär hälften var pojkar, 50,5 procent, och ungefär hälften var flickor, 49,5 procent. Medelåldern bland pojkarna var knappt 10 år, och medelåldern bland flickorna var 12–13 år. Som figur 2 visar är det fler pojkar som kommer till BUP i de yngre åldersgrupperna och fler flickor i tonåren.

Majoriteten av barnen som kom till BUP under 2020 bor med minst en förälder, åtta procent bor i växelvis boende och drygt två procent bor i familjehem eller på institution. Majoriteten av barnen har föräldrar som är födda i Sverige (85 procent), åtta procent av barnen är födda utanför Sverige, och sju procent är födda i Sverige men har föräldrar som är födda utanför Sverige.

Figur 1. Fördelning av de patienter som varit aktuella vid BUP Stockholm under 2020

Figur 2. Antal nya patienter uppdelat på ålder och kön

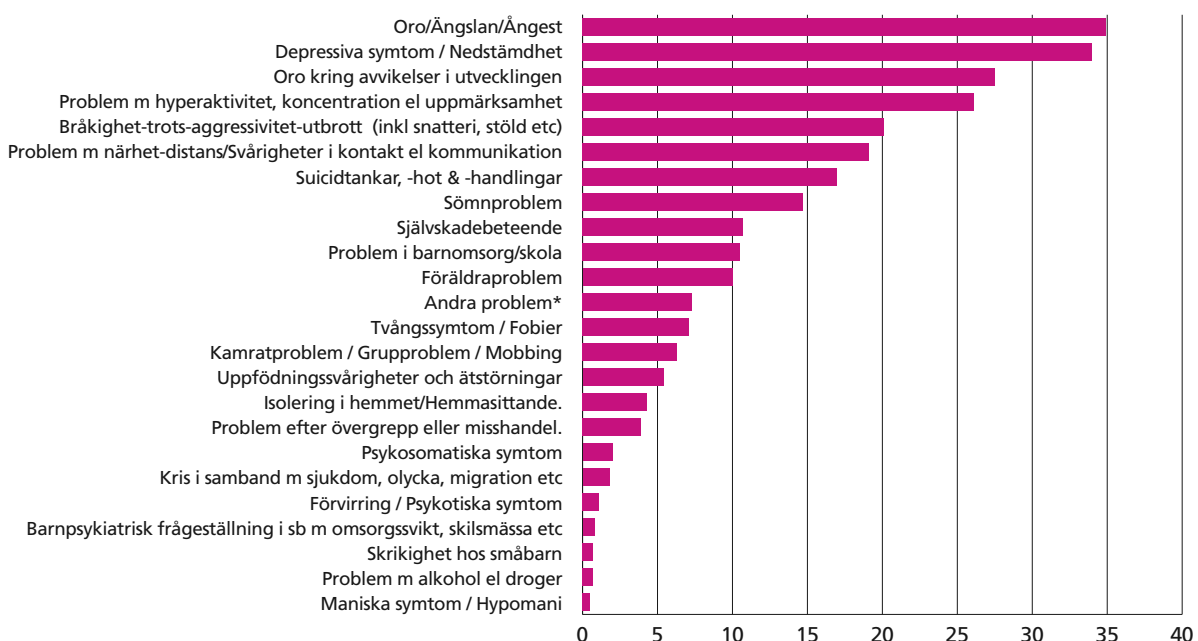

11%
söker själva
till BUP

Tre av fem kommer till BUP genom remiss, och de vanligaste remittenterna är barnmedicinska enheter och skola eller förskola. Ungefär 11 procent söker själva till BUP, och i 28 procent av fallen söker föräldrar eller någon annan anhörig. De vanligaste kontaktsakerna som de sökte för under 2020 är

depression/nedstämdhet och oro/ängslan/ängest (cirka 32 procent vardera). Oro kring avvikelser i utvecklingen och problem med hyperaktivitet/koncentration/uppmärksamhet är också vanliga problem (28 respektive 25 procent). Det är inte ovanligt att man söker för flera orsaker.

Figur 3. Kontaktsaker som angetts för nya patienter åren 2018–2020 vid lokala mottagningar (antal = 26 206)

Vad händer på BUP?

När en ny patient kommer till BUP görs först en inledande barn- och ungdomspsykiatrisk bedömning (kartläggning) av problemen som hen söker för. Ibland räcker det för att kunna ställa eventuell diagnos och planera fortsatt vård, men ibland behövs en fördjupad bedömning (utredning) för att få en tydligare bild av problemen och ställa en diagnos innan man går vidare med behandlingsinsatserna. Under 2020 påbörjades 6 520 utredningar, och 58 procent av dem hade adhd- och/eller autismfrågeställning.

Hur snabbt patienter får tid på BUP och hur länge de sedan får vänta på utredning eller behandling är något som verksamheten följer upp sedan flera år tillbaka. För alla som söker vård är det självklart viktigt att få komma till BUP så snabbt som möjligt, men ibland är det många som söker och då är det viktigt att patienter som behöver få vård snabbt får det. Det kan då innebära att andra får vänta. Under 2020 fick 92 procent av dem som fått tid på BUP komma inom 30 dagar. Av dem som efter den inledande bedömningen bedömdes behöva vidare insatser påbörjade 77 procent sin utredning och 94 procent sin behandling inom 30 dagar.

Diagnoser och insatser på BUP

De vanligaste diagnosgrupperna inom BUP är adhd, autismspektrumtillstånd, depression, ångest och trots- och uppförandestörning. Det är dock vanligt att patienter har mer än bara en diagnos. Till exempel har tre fjärdedelar av patienterna med adhd-diagnos och två tredjedelar av patienterna med depression även en annan diagnos.

Av de patienter som kom till de lokala öppenvårds-mottagningarna under 2020 avslutade drygt en tredjedel sin kontakt under samma år och en femtedel kom endast på ett besök.

Det varierar hur många besök som patienterna gör på BUP under sin vårdtid, hur lång vårdtiden blir och vilka insatser som görs. Det är också komplext att beskriva eftersom det beror på så många olika faktorer. Det som komplicerar en enkel beskrivning av vården som patienter får inom BUP är att samma patient kan ha flera vårdkontakter, det vill säga få vård vid flera enheter. Till exempel kan en patient som går inom öppenvården också ha en vårdkontakt på en mellanvårdsenhet. En patient som påbörjar sin behandling på en öppenvårdsenhet kan också samtidigt få vård för ett specifikt problem vid någon specialenhet och under samma tid göra ett besök på akuten.

Av alla patientkontakter som avslutades under 2020 inom öppenvården (lokal mottagning, mellanvård, specialiserad enhet) hade 29 procent kommit på ett besök, 19 procent på 2–4 besök och 37 procent på minst 10 besök under den tid de varit på enheten.

År 2020 har dominerats av coronapandemin, vilket har påverkat inte bara hur många som haft kontakt med BUP, utan också hur kontakten har sett ut. Under året har fysiska besök på enheterna till viss del ersatts av telefon- eller videomöten. År 2020 var 31 procent av besöken på distans, varav 3 procent var videomöten, jämfört med 2019 då 23 procent var på distans.

Hur går det för våra patienter?

BUP följer upp hur det går för patienterna på flera olika sätt. För att nämna de vanligaste exemplen är det obligatoriskt att behandlare skattar funktionsnivån med CGAS hos patienter som är fyra år eller äldre. Vid avslut skattar sedan behandlaren hur problemen som har behandlats har utvecklats. Sedan några år tillbaka använder BUP även självskattnings- och föräldraskattningsformuläret SDQ för att se hur de själva skattar sina symtom och sin funktionsnivå.

Under 2020 avslutades 7 217 vårdkontakter där patienten var över tre år och hen gjort fler än tre besök. Av dessa hade funktionsnivån enligt CGAS förbättrats signifikant hos 38 procent. I sin bedömning av huruvida problemen hade utvecklats bedömde 7 procent att problemen försvunnit, 40 procent att de minskat och 15 procent att problemen var oförändrade men lättare att hantera.

Vad tycker patienter och vårdnadshavare om BUP?

Patientenkät och patientforum

Två gånger per år genomförs en så kallad patientenkät i öppenvården, och inom heldygnsvården genomförs den kontinuerligt under året vid utskrivningen av patienter. Enkäten delas ut till vårdnadshavare och till patienter mellan 11 och 17 år. Enkäten är utvecklad för just barn- och ungdomspsykiatriska verksamheter i Storbritannien och har översatts och anpassats till BUP Stockholms verksamhet. År 2020 besvarades totalt 2 950 enkäter inom öppenvården och 116 enkäter inom heldygnsvården.

Inom heldygnsvården besöker BUP:s brukarinflytandesamordnare (BISAM) de tre avdelningarna varje vecka för att ta emot synpunkter från patienterna och deras anhöriga (oftast föräldrar). De här besöken kallas patientforum, och alla som befinner sig på avdelningarna erbjuds att lämna synpunkter och tycka till. Avdelningens enhetschef eller biträdande enhetschef deltar som regel på forumen.

År 2020 hölls 208 forum, där 255 patienter och 167 anhöriga deltog. Totalt 749 synpunkter togs emot.

Vad tycker patienter och vårdnadshavare i öppenvården?

Generellt kan man sammanfatta resultaten med att patienter och deras vårdnadshavare är nöjda med vården på BUP, men att de inte tycker att de får så mycket information och feedback.

Vårdnadshavare är som regel något mer positiva till flera av påståenden än barnen. När det handlar om att få information om den hjälp de kan få och att få en tydlig planering av vården, var det dock en något mindre andel vårdnadshavare än patienter som instämde i dessa påståenden.

Tabell. Vilken utsträckning patienter och vårdnadshavare instämmer i påståenden i patientenkäten

Instämmer i hög utsträckning	Instämmer i mindre utsträckning
Personalen har lyssnat på mig	Jag har fått tillräckligt med information om den hjälp som kan erbjudas
Det har varit lätt att prata med dem	Jag har fått tillräckligt med information om hur personalen bedömer mitt barns/mina svårigheter
Frågor och bekymmer har tagits på allvar	Det har funnits en tydlig plan för den vård som vi fått på enheten
Fått ett bra bemötande	Jag har känt mig delaktig i planeringen av vården
Sammantaget fått bra hjälp här	Det känns att personalen vet hur de ska hjälpa oss med de problem jag/vi sökt för
Funnits någon i personalen som man kunnat framföra klagomål/synpunkter till om det varit något	

Vad tycker patienter i heldygnsvården?

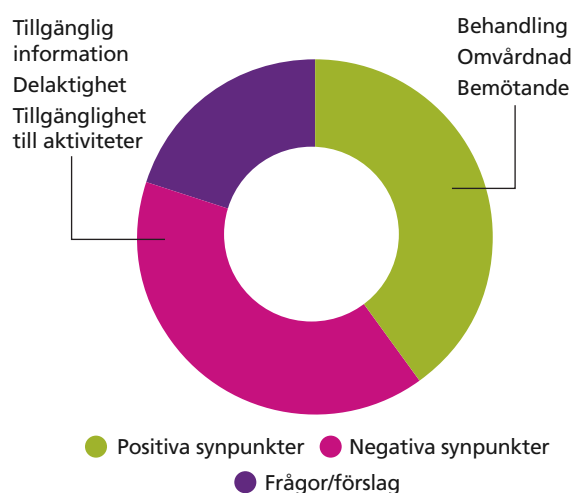
De synpunkter som kom fram under forumen var under 2020 lika delar positiva som negativa, och ungefär en femtedel av synpunkterna var frågor eller förslag. I figur 4 visas de vanligaste teman som patienter och närstående hade synpunkter kring.

Resultaten från patientenkäten inom heldygnsvården återspeglar till stor del enkätsvaren i öppenvården och de synpunkter som kommer fram på patientforum inom heldygnsvården. Många instämmer i påståenden om att de sammantaget har fått bra hjälp, att de blivit lyssnade på, att de fått ett bra bemötande, och att de känt att de har tagits på allvar. Det här ligger i linje med de positiva synpunkter som kommer fram i patientforumen som handlar om behandling/insatser, omvårdnad och bemötande.

De negativa synpunkter som ofta kommer in från patientforumen om att inte få tillräckligt med information återspeglas också i patientenkäten. Negativa synpunkter brukar också framkomma i patientforumen om möjligheten att få känna sig delaktig. Även i patientenkäten har en lägre andel patienter instämt i att de känt sig delaktiga i planeringen av vården. Värt att notera är dock att patienter inom heldygnsvården i högre utsträckning tycker att det finns en planering och att de känner sig mer delaktiga i planeringen än inom öppenvården.

Avdelningarna jobbar kontinuerligt med att förbättra vården utifrån bland annat de synpunkter som kommer in från patienterna. Exempel på saker som förbättrades under 2020 var byte av matleverantör och förstärkning av befintligt internet. Andra förbättringar som skedde på avdelningarna, och indirekt byggde på synpunkter från forumen, var erbjudandet om ett samtal om dagen, en daglig morgonsamling och ett nytt aktivitetsrum.

Figur 4. Fördelning av synpunkter som kommit upp i forumen under 2020

Hur har BUP arbetat med barnkonventionen under 2020?

BISAM och brukarrådet

Inom BUP finns det två brukarinflytandesamordnare, BISAM, som arbetar för att synliggöra barns och ungas möjlighet till delaktighet och inflytande i vården. BISAM är därför centrala i arbetet med barns rättigheter, delaktighet och inflytande.

De samordnar brukarrådet, håller i patient- och närståendeforum, samordnar de barnrättsombud som utsetts under 2020, håller i barnkonsekvensanalyser med mera.

BUP:s brukarråd består av elva föreningar som företräder olika patientgrupper. Brukarrådet träffas varje månad, och under 2020 blev det totalt tio gånger. Brukarrådets uppgift är att bevaka patientperspektivet och på olika sätt stötta BUP i utvecklings- och förbättringsfrågor. I brukarrådet ingår även Maria Ungdom och Stockholms centrum för åttstörningar.

BUP:s patientlöften: "RESPEKT"

År 2018 tog BUP Stockholm fram sina egna patientlöften i syfte att öka unga patienters delaktighet i vården. Patientlöftena består av sju värdeord som visar på patienternas möjligheter och rättigheter inom vården. Patientlöftena är sammanlänkade med artiklar i barnkonventionen för att tydliggöra olika perspektiv, till exempel barns rätt att uttrycka sig och barns rätt till jämlik vård. Patientlöftena har tagits fram i ett samarbete mellan BUP:s ledning, BISAM, brukarrådet samt en referensgrupp bestående av barn och unga.

Patientlöftena ska på ett tydligt sätt genomsyra hela BUP:s organisation. Under 2020 har löftena fortsatt att implementeras och synliggöras för såväl personal som patienter. De presenteras bland annat på de tv-skärmar som finns i väntrummen på enheterna inom BUP samt på webbplatsen bup.se.

Barnrättsombud och barnkonsekvensanalys

Inom BUP finns det barnrättsombud. De inrättades som ett sätt att uppmärksamma barns bästa och barns rättigheter. Region Stockholm utbildar nya barnrättsombud varje år, och målet för BUP är att ha minst ett barnrättsombud per sektion. Under 2020 har fler barnrättsombud utsetts och ett nätverk

▶ Se filmen om barnkonventionen och våra patientlöften (bup.se/om-oss/din-delaktighet/vara-patientloften)

bildats. BISAM-funktionen är sammankallande för nätverket. Barnrättsombudens uppdrag är bland annat att värna om barnets perspektiv och delaktighet, att inspirera och stödja kollegor i barnrättsarbete, att hålla sig uppdaterade i aktuella barnrättsfrågor och att delta i så kallade barnkonsekvensanalyser.

Barnkonsekvensanalyser är ett verktyg för att beakta barnperspektiv inför större förändringar, och i slutet av 2020 gjordes exempelvis en barnkonsekvensanalys av BUP:s omorganisation.

Riskronder och riskanalyser

En viktig del i BUP:s riskförebyggande arbete är att det genomförs så kallade riskronder på varje enhet varje år. På riskronderna är vård och patientsäkerhetsaspekter i fokus. Under 2020 togs det beslut om att även risker ur ett barnrätts- och delaktighetsperspektiv ska ingå i riskronden. Ett nytt stödmaterial togs därför fram i slutet av året inför att förändringen ska börja realiseras under 2021. Under 2020 gjorde 90 procent av enheterna en riskrond.

Inom BUP görs också regelbundet riskanalyser. Vid riskanalyser ska ett barnrättsombud delta och bära ett särskilt ansvar för att barnrättsfrågorna uppmärksammas.

2020

Det här hände också inom heldygnsvården

Självvald inläggning

Sedan hösten 2020 erbjuder BUP Stockholm möjlighet till självvald inläggning. Denna möjlighet erbjuds till patienter över 15 år som har en pågående kontakt med vår öppen- eller heldygnsvård, och som har ett stort vårdbehov, att själva begära att få bli inlagda på BUP:s heldygnsvård.

Ny LPT-lagstiftning

LPT-lagstiftningen genomgick förändringar sommaren 2020 som harmoniserar med barnkonventionen. Det handlar främst om att tvångsåtgärder förkortas och att patienter dagligen ska få möjlighet till utomhusvistelse.

Citat från patienter och vårdnadshavare

”Jag hade läkarsamtal och det var bra. Det var två personer i rummet förutom jag och det var lagom. Jag fick prata så mycket jag ville, jag kände mig lyssnad på och var med och planerade framåt.

De var lugna och hade gott om tid ...”

Anonym ung patient på avdelning

”Personalen här på avdelningen är toppen – vänliga, lagom bestämda och avleder mitt barn när det behövs. Det känns viktigt att personalen sprider hopp.”

Anonym förälder på avdelning

”Jag vill att personal och läkare pratar med mig, inte om mig. Jag kom inte i första hand, och kände mig inte respektfullt behandlad i mötet.”

Anonym ung patient på avdelning

”Jag gillar att träffa vårdhunden och klappa den. Den betyder väldigt mycket för mig, jag blir glad av den. Jag vill träffa hunden oftare ...”

Anonym ung patient på avdelning

”Idag vet jag inte vem som är min kontaktperson. Det skulle bli ännu tydligare om det stod i rummet på nån tavla eller skylt vem som är min kontaktperson för dagen. Nu måste jag gå ut i korridoren och kolla.”

Anonym ung patient på avdelning

”De nya tavlorna med veckans schema och kontaktperson för dagen är väldigt tydliga och bra. Det hjälper mig som förälder också att orientera och förbereda mig om vad som sker på avdelningen.”

Anonym förälder på avdelning

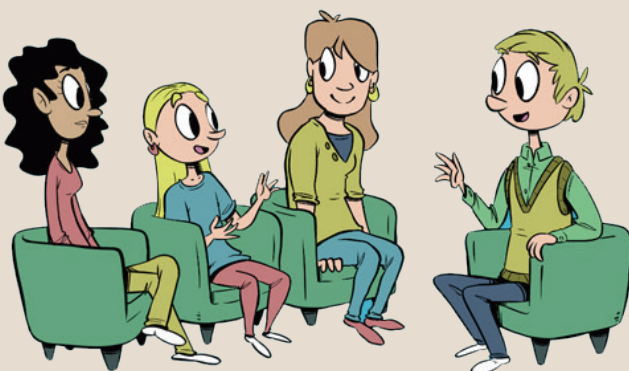
”Personalen gav oss olika besked förra veckan och det har blivit förvirrande. Jag är rädd för att mitt barn ska skrivas ut. Det borde vara en mycket bättre samverkan också mellan heldygnsvården och öppenvården....”

Anonym förälder på avdelning

”Personal som kommer och presenterar sig och berättar kort vad de kan hjälpa till med känns väldigt betryggande och positivt.”

Anonym förälder på avdelning

BUP Stockholm är en av världens största sammanhållna barn- och ungdomspsykiatriska organisationer. Tillsammans är vi nära 1 000 anställda som under ett år möter ungefär 22 000 barn och unga och deras familjer. Vår målsättning är att vården ska präglas av helhetssyn, delaktighet och kvalitet.